

ΔΥΟ ΑΝΑΠΟΔΑ

ΕΡΟ δεκατετραετίας περίπου διὰ τοῦ ἐν τῷ « Ἐθνικῷ Ἡμερολογίῳ » δημοσιευθέντος σκαλαθύρματος « **Ψεύδη καὶ Εἰκονικότητες** » ἐπειράθη νὰ καταδείξω τὸν ψευδῆ ὀρίζοντα, ἐντὸς τοῦ ὁποίου βιοῦμεν. Πρὸ μικροῦ ἔτι ἄλλος παρατηρητὴς ἐπιτυχῶς ἔγραψεν ἐν τῷ αὐτῷ ἡμερολογίῳ τὰ « Ἀκατανόητα Πράγματα ».

Καὶ ὅμως τὸ θέμα δὲν ἐξηγητήθη. Ἔχει καὶ ἄλλας ἀπόψεις. Ὑπάρχουσι καὶ τόσα « ἀνάποδα », αὐξάνουσι καὶ πληθύνονται ταῦτα τοσοῦτον διὰ τοῦ ψευδοπολιτισμοῦ, ὥστ', ἐὰν ἐπεχείρουν νὰ δημοσιεύσω καὶ ἀνακριθῆ περίληψιν αὐτῶν, ἤθελον βεβαίως καταλάβῃ ὅλας τὰς σελίδας τοῦ Ἡμερολογίου τοῦ 1903, ἐν τέλει δὲ φοβοῦμαι, ὅτι θὰ ἀνεφύετο ἡ ἀνάγκη τοῦ « ἔπειτα συνέχεια ». Θέλων νὰποφύγω τουλάχιστον τὸ ἀνάποδον τοῦτο, περιορίζομαι ἐνδεικτικῶς εἰς σύντομον μνηεῖαν δύο ἐξ αὐτῶν. Ὁ ἀναγνώστης διὰ τῆς φαντασίας του οὐχὶ δυσκόλως δύναται νὰ συμπληρώσῃ τὰ κενά, ἵνα πεισθῆ καὶ ἐξ ἰδίων παρατηρήσεων, ὅτι κατὰ τὴν σύγχρονον ἐποχὴν εἰς πολυπληθεῖς τάξεις ἀνθρώπων παραδόξως τὰ μὲν ἀνάποδα ἀποτελοῦσι τὸν κανόνα, τὰ δὲ ὀρθὰ τὰς ἐξαίρεσεις.

Α'.

Ἡ ἡμέρα νῦξ καὶ ἡ νῦξ ἡμέρα !

Δὲν ἀξιώ, ὅτι ἐκ δημοσιογραφικῆς συνεντεύξεως μετὰ τοῦ... Θεοῦ, εὐμενῶς παραχωρηθείσης μοι, ἔμαθον ὅσα θὰ λάβω τὴν τιμὴν νάνακοινώσω κατωτέρω. Ἐὰν ὅμως, κατὰ τὸ σύστημα τῶν εἰκονικῶν καὶ τῶν ἰδανικῶν συνεντεύξεων, μοὶ ἐπιτρέψῃτε νάνέλθω φανταστικῶς μέχρις αὐτοῦ, ἵνα ἐρωτήσω : « διὰ τί ἄρά γε δὲν ἔχομεν διαρκῶς ἡμέραν » θὰ μοὶ ἐδίδοτο, πιστεύω, ἡ ἀκόλουθος ἀπάντησις :

« — Δὲν ἐνόησες λοιπόν, ὦ ἄγαθέ, ὅτι ἡ νῦξ ἦτο ἀπαραίτητος διὰ τὸν ἄνθρωπον ; Προωρισμένος νὰ ἐργάζεται ὅλην τὴν ἡμέραν, ἵνα φάγῃ τὸν ἄρτον του ἐν ἰδρωτί τοῦ προσώπου του,

βεβχίως ἔχει ἀνάγκη νά κοιμᾶται τήν νύκτα διὰ νάναπαύηται ἐκ τῶν κόπων τῆς ἡμέρας· νάνακτᾶ τὰς δυνάμεις του, ὅπως συνεχίξῃ τὸ πολύμοχθον ἔργον του. . . .

— Ἄλλὰ — διέκοψα μετὰ τινος δειλίας — δὲν γνωρίζω τί γίνεται εἰς τοὺς ἄλλους πλανήτας, μὴ τεθείσης εἰσέτι εἰς ἐνέργειαν τῆς διὰ ἀεροστάτων συγκοινωνίας· εἰς τὸν ἰδικόν μας ὁμῶς, ὅστις «κατὰ τὴν κοινήν γνώμην» κατοικεῖται ὑπὸ τῶν σοφοτέρων ὄντων, δὲν ἀγνωεῖτε βεβχίως ὡς πανταχοῦ παρών, ὅτι οὐδεὶς πεπολιτισμένος καὶ ἀνεπτυγμένος ἄνθρωπος καταδέχεται νά κοιμηθῇ πρὸ τοῦ μεσονυχτίου. Οἱ *distingués* μάλιστα, οἱ χαρτοπαίχται καὶ αἱ ὡς νυκτερίδες πτερυγίζουσαι χορεύουσαι — μὴ ἐξαιρουμένων τῶν σκελετωδῶν φασμάτων — εἰάν κατακλινθῶσι πρὸ τῆς ἡοῦς, θεωροῦνται ὡς κοινοί, κοινότατοι βροτοί, σχεδὸν βάναστοι χωρικοί. . . .

— Ναί! Ναί! — με διέκοψε — δὲν ἀγνοῶ πάντα ταῦτα, οὐδὲ ὅτι οἱ ἄνθρωποι παραπονοῦνται, διότι τοῖς φαίνεται ἤδη ὁ βίος των βραχύτερος, τὸ σῶμα των κοντόν, ὁ νοῦς των μικρός. . . . Καὶ ὁμῶς δὲν ἐνόησαν οὐδὲ αὐτοὶ οἱ φιλοζωότατοι τῶν θνητῶν, οὐδὲ οἱ πρὸ τοῦ Χάρου τρέμοντες, οὐδὲ οἱ εἰς τὴν ἐμφάνισιν τῆς ἀκινδυνωδεστέρας νόσου ἀπελπιζόμενοι, ὅτι, ὅταν ἀσεβῶς ἀνατρέπωσι τοὺς φυσικοὺς ὅρους τοῦ βίου, θὰ γίνωνται βραχύβιοι, νάνοι καὶ. . . βλαῖκες, μετακίδοντες εἰς τὰ τέκνα των τὴν κληρονομικὴν νευρασθένειαν — Ἡ ἡμέρα, ἐξηκολούθησεν, ὠρίσθη διὰ τὴν ἐργασίαν, ἡ νύξ διὰ τὸν ὕπνον καὶ τὴν ἡτυχιάν. Συγκρίνατε τὰ ροδοκόκκινα καὶ εἴρωστα πρόσωπα τῶν ἐργαζομένων ἀγροτῶν, οἵτινες ἐγείρονται, ὅταν οἱ ἄλλοι κατακλινῶνται, πρὸς τὰ νευρασθενικά σώματα τῶν ἀνοήτως προσπαθόντων νά μεταβάλωσι τοὺς ὅρους τῆς φύσεως καὶ θέλετε εὐκόλως ἐννοήσῃ, ὅτι ἡ βραδεία καὶ ἀκουσία μὲν, ἀσφαλεστάτη δὲ αὐτοκτονία τῶν πρώτων εἶναι ἀναπόφευκτον ἐπακολούθημα τῆς μωρίας των. . . . Διὰ τί παραπονοῦνται; . . .

B'

Ἕλληνας καὶ Ἕλληνίδες κατὰ παντός ἑλληνικοῦ.

Δέκα καὶ ὀκτώ μετ' οὐ πολὺ συμπληροῦνται ἑνιαυτοί, ἀφ' ὅτου κατὰ ἰατρικὴν συμβουλήν εἶχον μεταβῆ εἰς τὰ ἐν Ἑλβετίᾳ θειοῦχα λουτρά τοῦ Schinznach. Τὰ ἐν Ἑλλάδι, χάριτι θεῆς καὶ κυβερνητικῆς ἀδιαφορίας, μένουσιν ἀνεχμετάλλευτα καὶ θὰ μένωσι, μέχρις ὅτου τὰ ἀποκτήσωσιν οἱ ξένοι, καθ' ὧν θὰ ἐπιτεθῶμεν ὡς καὶ κατὰ τὴν ἐκκαμίνευσιν τῶν ἐκβολάδων.

Ἐν τῷ δείπνῳ, πρὸ ἀπεράντου τραπέζης διακοσίῳ περίπου συνδαιτυμόνων, οὐδένα ἐγίνωσκον. Ἐτρωγον μηχανικῶς καὶ σιωπηλῶς, ὅτε ὁ γείτων μου ἔλαβεν ἀνάγκην νὰ τῷ πλησιάσω τὸ ἄλας. Τὸ εὐτυχές τοῦτο συμβεβηκὸς ἐχρησίμευσεν, ὡς συνήθως, ἀρίστη ἀφορμὴ πρὸς συνομιλίαν. Μετὰ τὸ δείπνον, τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν ἐπισκεπτηρίων — οὐχὶ βεβαίως πρὸς μονομαχίαν ἀναίμακτον ἀλλὰ χάριν ἀμοιβαίας γνωριμίας — ἠκολούθησε πολυλογία ἀκατάσχετος ἐκ μέρους μὲν τῶν ξένων, διότι ἀνεκάλυπτον νέον εἶδος . . . ἀνθρώπου, ἓνα Ἀθηναῖον, ἐκ μέρους μου δ' ἕνεκα τῆς προηγηθείσης μακρᾶς σιγῆς.

Ὁ γείτων μου, ἀνώτερος ἐπιθεωρητῆς τῶν βελγικῶν σιδηροδρομῶν, μὲ συνέστησεν εἰς ἅπασαν τὴν οἰκογένειάν του. Ὁ κύκλος ἠρῶνθη καὶ καιρὸς πολὺς δὲν παρήλθεν, ὅπως ὑποβληθῶ ὑπὸ τῶν ἀλλογλώσσων, ὡς ἐν Πύργῳ Βαβέλ, εἰς ἐξετάσεις τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης!

— Ἐξ Ἀθηνῶν λοιπὸν μᾶς ἔρχεσθε, κύριε — μοὶ ἔλεγεν ὁ Βέλγος, ἐξετάζων με ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν. Ἄ! Ἀπὸ πολὺ μακρὰν!

— Τί εὐτυχῆς, προσέθετεν ἄλλος, διότι εἶσθε Ἕλλην, ἀπόγονος τοῦ Περικλέους καὶ τοῦ Σωκράτους!

— Ἄ! Πόσον ἐπεθύμουν — προσέθετε τρίτος — νὰ προσκυνήσω τὰ ἅγια ἐκεῖνα χώματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἐγεννήθησαν οἱ διδάσκαλοι τῆς ἀνθρωπότητος!

— Περιγράφετέ μας, παρακαλῶ — ἠκούσθη λέγουσα κυρία τις σοβαρὰ — περιγράφετέ μας καὶ προφορικῶς τὰ ἀρχαῖα ἐρείπια, περὶ ὧν ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας πολλὰ ἀνέγνωμεν μετ' ἐνδιαφέροντος καὶ ἐνθουσιασμοῦ. Πληροφορήσατέ μας καὶ περὶ τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων, οἵτινες εἶναι οἱ θεματοφύλακες τοιοῦτων θησαυρῶν οἵτινες ἔχουσι συνεχῶς πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των ἀριστουργήματα ὡς τὸν Παρθενῶνα ὑπὸ γλυκὺν καὶ κυανοῦν οὐρανόν, εἰς ὃν καταπτρίζετο ἡ σεμνὴ πολιούχος Ἀθηνᾶ οἵτινες . . . οἵτινες . . .

— ὦ! Βεβαίως οἱ Ἕλληνες συγγραφεῖς εἶναι φαινόμενον μοναδικόν. Καὶ σήμερον ἀκόμη πᾶσαι αἱ ἐπιστῆμαι καὶ πᾶσαι αἱ τέχναι διδάσκονται ἐξ ἐκείνων. Ἄλλ' ἡ νεωτέρα ἐλληνικὴ γλῶσσα, κύριε, προώδευσεν ἀρκετά; Ἡ δὲ γραφομένη; Ἡ τῶν ἐφημερίδων; . . .

Εἰς τὴν βροχὴν τῶν ἐρωτήσεων προσεπάθησα νὰ δώσω ἀτελεῖς τινὰς ἀπαντήσεις, αἵτινες ὅπως δῆποτε ἐκόρεσαν τὴν λαίμαργον περιέργειαν τῶν ἐρωτῶντων, ἐξ ὧν οὐδεὶς ποτε εἶχεν ἐπισκεφθῆ τὴν Ἑλλάδα.

— Σᾶς παρακαλῶ, κύριε — ἀκούω φωνήν νεάνιδος χαριέσσης, σᾶς παρακαλῶ πολὺ, ὁμιλήσατέ μοι ὀλίγα ἑλληνικά, ἀπὸ αὐτά, τὰ ὅποια ὁμιλεῖτε τώρα εἰς τὴν Ἑλλάδα, διὰ νὰ τὰ συγκρίνω πρὸς τὰ ἀρχαῖα, τὰ ὅποια ἐσπούδασα. Θὰ εἶναι βεβαίως εὐφωνα, ὠραῖα, ὅσον καὶ ἐὰν παρεφθάρῃ ἢ νεωτέρα ἑλληνικὴ γλῶσσα.

Τότε ἤρξάμην ὁμιλῶν ἑλληνιστὶ πρὸς ἀκροατήριον, ἀγνοοῦν τὴν γλῶσσαν μου, ἐφ' ᾧ καὶ μετέφραζον λέξεις καὶ φράσεις τινάς.

— Θαυμάσια! Θαυμάσια! Ἦκουον δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ.

— Δὲν ἔχει τις ἀνάγκην νὰ ἐνοῶ τὴν γλῶσσαν αὐτὴν διὰ νὰ αἰσθανθῇ ὅπόσον ὠραῖα εἶναι. Ἠλίκη διαφορά μὲ τὴν γερμανικὴν καὶ τὴν ἀγγλικὴν τῶν ἀτελευτήτων συμφώνων, ἅτινα ὑπενθυμιζοῦσι τὴν γλῶσσαν τῶν τετραπόδων, ὑπετονθόρισε σκωπτικῶς νεαρὰ Γαλάτις, ἀφοῦ προηγουμένως ἐβεβαιώθη, ὅτι οὐδεὶς Ἄγγλος ἢ Γερμανὸς ἦτο μεταξὺ τῶν ἀκροατῶν τῆς...

Ὅταν ἀπεσύρθη εἰς τὸν κοιτῶνά μου καὶ μετὰ ἡμικλείστων ὀφθαλμῶν εἶδον παρελαυνούσας τὰς νέας γνωριμίας μετὰ τοῦ θαυμασμοῦ των πρὸς ἐμὲ ὡς Ἀθηνᾶν τὸν κ.τ.λ. μόνος πλέον καὶ ἐλεύθερος διανοήθη τὰ χάλια μας.

Ἐσκεπτόμην τοὺς γραικύλους ἐκείνους, οἵτινες ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, ἐνίοτε καὶ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ, κορδωμένοι ἀνακράζουσιν, ὅτι « αἰσχύνονται νὰ λέγωνται Ἕλληνες! ...

Ἐνεθυμήθη, ὅτι οὐχὶ ὀλίγοι Ἀθηναῖοι, καὶ δὴ ἐκ τῶν ἐν τῇ Ἐσπερίᾳ ἀποπερατωσάντων τὰς σπουδὰς των, δὲν θ' ἀνῆλθον εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ὅτι πλεῖστοι ὅσοι ἀγνοοῦσι, τί σημαίνουναι τὰ ἀρχαῖα ἐκεῖνα χάλιασματα, ἅτινα ὡς παραφωνίαί ἐγείρονται, ὅπως ἀσχημίζωσι τὰς κατοικίας των, κτισθείσας κατὰ τὰ νεώτερα ἀρχιτεκτονικὰ σχέδια παραδείγματος χάριν ἢ κολόννας, τὸ φανάρι τοῦ Διογένους (;) καὶ ἄλλα.

Διανοήθη, ὅτι οἱ ἐν Ἀθήναις ψευδοαριστοκράται καὶ οἱ ὀφιπλοῦτοι παντοπῶλαι τὴν μὲν ἑλληνικὴν γλῶσσαν θεωροῦσι πρόστυγον, πᾶσαν δὲ ὑφίστανται θυσίαν διὰ νὰκούσωσι μετὰ θαυμασμοῦ τὰς θυγατέρας των ψελλιζούσας τετριμμένας τινὰς φράσεις ἀλλογλῶσσους.

Ἦκουον μακρόθεν τὰς ἀθίδας, μάλιστα δὲ τὰς δεσποινίδας τῶν Ἀθηνῶν, ἐπιδεικτικῶς βροντοφωνούσας ἐν σιδηροδρομικαῖς ἀμάξαις, ἐν καφείοις, ἐν ἀγυαῖς καὶ ἐν πλατείαις εἰς ἐπήκοον τῶν κειρηναίων ἀστῶν γαλλικά τινα φρασίδια ἐκ τῆς μεθόδου τοῦ Ὀλλενδόρφου μετὰ προφορᾶς, δυναμένης νὰ διαρρήξῃ τὰ ὠτικά τύμπανα καὶ παντὸς Μασσαλιώτου.

Τοιαῦτα καὶ ἄλλα παραπλήσια διδαχθεῖς ἐκ τῆς συνδιαλέξεως ἐκείνης, ἐκοιμήθην ὄνειρευθεῖς, ὅτι διὰ νάκουσῃ τις ἐξυμνούμενα τὰ ἐλληνικὰ ἐν γένει πρέπει νάπομακρυνθῇ τῶν ἐλληνικῶν ὀρίων. Διότι ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐπληθύνθησαν οἱ ἐκ τῆς Δύσεως ἐρχόμενοι ἢ ἐπανερχόμενοι Ἕλληνες πιθηκοξενολάτραι.

Ἐν Λουτροῖς Αἰδηψοῦ τῇ 20 Αὐγούστου 1902

Γ. Ν. ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ

ΜΙΑ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΑΡΞΙΣ

ΕΣΒΕΣΘΗ ὡς μία λευκὴ ὄπτασις, ὡς φανταστικὸν Χερουβείμ, ὡς γλυκεῖα ἀπιθανότης, ὡς χίμαιρα αἰθερία.

Τίς δὲν ἐνθυμεῖται τὴν θαυμασίαν ἐκείνην παιδίσκην, τὴν ἀλησμόνητον Μινιὼν Παπαβιέρου, μὲ τὰ μεγάλα μαῦρα ὄμματα, μὲ τὴν χρυσιζουσαν ξανθὴν κόμη, μὲ τὴν ὠραίαν καὶ ἐκφραστικὴν ὡς Ταναγραίας Κόρης κατατομὴν, μὲ τὸ ὡς ἐξ ἀλαβάστρου λαμποκοποῦν κάλλος τῆς μορφῆς, μὲ τὸ ἡγεμονικὸν παράστημα καὶ τὴν μελωδίαν τῆς φωνῆς καὶ τὰ φρίσσοντα ἐκ καλλιτεχνικοῦ αἰσθήματος στήθη;

Ὅταν πρὸ ἐξ περιπόου ἐτῶν, δεκαέτις ἔτι, ἀπήγγειλεν εἰς τὴν ἐσπερίδα τοῦ κ. Σιγάλα, τοῦ ὁποίου ὑπῆρξεν ἡ πλέον ζηλευτὴ μαθήτρια, τὴν « Διτανεῖαν » τοῦ Ἄϊνε μὲ χάριν καὶ ἔκφρασιν ἀνέφικτον, τίς ὀφθαλμὸς ἔμεινεν ἀδάκρυτος, ποῖα καρδία δὲν ἐκλονίσθη ἀπὸ φρικίαςιν συγκινήσεως καὶ ποῖος δὲν ἀνεγνώρισεν εἰς τὸν μικρὸν ἐκεῖνον ξανθὸν δαίμονα τὸν μέλλοντα ἀστέρα τῆς τέχνης, τὸ προνομιούχον τάλαντον, τὴν ἀνατέλλουσαν δόξαν τῆς πτωχῆς ἐλληνικῆς σκηνῆς; Εἰς φρενητιώδης θαυμασμὸς ἐξέσπασεν ἀπὸ τὸ ἐπίλεκτον ἀκροατήριον τῆς μοναδικῆς ἐκείνης ἐσπερίδος καὶ αἱ στῆλαι τῶν ἐφημερίδων τὴν ἐπιούσαν ἐτόνιζον ἐνθουσιώδεις διθυράμβους εἰς τὴν μικρὰν γόησσαν.

Καὶ ἡ ὠραία Μινιὼν, ὑπὸ τὰς θωπείας καὶ τὴν ἐπαγρύπνησιν τῆς στοργῆς τῶν θετῶν τῆς γονέων, μετέβη εἰς Παρισίους, εἰς τὴν μητρόπολιν τῆς τέχνης, ὅπως μυηθῇ τὰ μυστήριά της καὶ ἐνστερνισθῇ τοὺς αἰθερίους κόσμους της. Καὶ διήγειρε τὸν